

**YANGI O‘ZBEKISTON TARAQQIYOT STRATEGIYASIDA KADRLAR
TAYYORLASH MILLIY DASTURINING O‘RNI VA AHAMIYATI**

Mavlonov Feruz Oblaqulovich,
Samarqand iqtisodiyot va servis institute o‘qituvchisi

***Annotatsiya** Mazkur maqolada Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi sharoitida Kadrlar tayyorlash milliy dasturining o‘rni va ahamiyati ilmiy-nazariy hamda amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Xususan, 1997-yilda qabul qilingan Kadrlar tayyorlash milliy dasturining asosiy maqsadlari, uning uzluksiz ta‘lim tizimini shakllantirishdagi roli, shuningdek, 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasida inson kapitalini rivojlantirish, ta‘lim sifatini oshirish, zamonaviy va raqobatbardosh kadrlar tayyorlash borasida belgilangan ustuvor vazifalar bilan uzviy bog‘liqligi yoritiladi. Maqolada milliy dasturning bugungi islohotlar uchun metodologik va institutsional asos bo‘lib xizmat qilayotgani asoslab beriladi.*

***Kalit so‘zlar** Yangi O‘zbekiston, taraqqiyot strategiyasi, Kadrlar tayyorlash milliy dasturi, uzluksiz ta‘lim, inson kapitali, ta‘lim islohoti, raqobatbardosh kadrlar, innovatsion rivojlanish, oliy ta‘lim, pedagogik modernizatsiya.*

Har qanday davlat taraqqiyotining asosiy omillaridan biri — bu inson kapitali va malakali kadrlar salohiyatidir. XXI asr sharoitida iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy taraqqiyotning barqarorligi bevosita ta‘lim sifati, ilm-fan taraqqiyoti hamda raqobatbardosh kadrlar tayyorlash tizimi bilan chambarchas bog‘liq. Shu ma‘noda, O‘zbekistonda mustaqillikning dastlabki yillaridayoq ta‘lim tizimini tubdan isloh qilish va yangi avlod kadrlarini tayyorlash masalasi strategik vazifa sifatida kun tartibiga qo‘yildi.

1997-yil 29-avgustda qabul qilingan **Kadrlar tayyorlash milliy dasturi** mamlakatda uzluksiz ta‘lim tizimini yaratish, barkamol shaxsni shakllantirish va zamonaviy mutaxassislar tayyorlashga qaratilgan tarixiy hujjat bo‘ldi.[1] Mazkur dastur o‘z davrida O‘zbekistonning ta‘lim siyosatini yangi bosqichga olib chiqib, ta‘lim, fan va ishlab chiqarish integratsiyasining nazariy hamda amaliy poydevorini yaratdi. Unda shaxs, davlat va jamiyat, uzluksiz ta‘lim, fan va ishlab chiqarish o‘rtasidagi o‘zaro uyg‘unlik milliy model sifatida ilgari surilgan.[2]

Bugungi kunda esa Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi doirasida ta‘lim tizimini modernizatsiya qilish, ilm-fan va innovatsiyalarni rivojlantirish, yoshlarni raqobatbardosh kasblarga tayyorlash masalalari davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishiga aylandi.[3] Shu bois Kadrlar tayyorlash milliy dasturining mazmuni va vazifalari Yangi O‘zbekiston sharoitida yangicha mazmun kasb etib, taraqqiyot strategiyasining muhim tarkibiy asoslaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Kadrlar tayyorlash milliy dasturi O‘zbekistonda ta‘lim sohasini mafkuraviy qoliplardan xalos etish, uni zamonaviy demokratik jamiyat talablariga moslashtirish va yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash tizimini shakllantirishni o‘z oldiga maqsad qilib qo‘ydi.[4] Dasturning eng muhim jihati shundaki, u faqat ta‘lim mazmunini

yangilash bilan cheklanmay, balki ta'lim tizimini davlat va jamiyat taraqqiyotining hal qiluvchi omili sifatida ko'rdi. Dasturda kadrlar tayyorlashning milliy modeli ishlab chiqilib, unda shaxs bosh subyekt va obyekt sifatida belgilandi.[5] Bu esa inson omilini rivojlanish markaziga qo'ygan yondashuv sifatida alohida ahamiyat kasb etdi.

Mazkur dastur uzluksiz ta'lim tizimini shakllantirishga xizmat qildi. Xususan, maktabgacha ta'limdan boshlab oliy ta'lim va undan keyingi bosqichlargacha bo'lgan ta'lim zanjirining yaxlit tizim sifatida qaralishi ta'limda izchillik va davomiylikni ta'minlashga imkon berdi.[6] Shuningdek, fan va ishlab chiqarishning kadrlar tayyorlash jarayoniga integratsiyalashuvi ta'limning amaliy yo'naltirilganligini kuchaytirdi. Dastur doirasida pedagog kadrlarni qayta tayyorlash, malakasini oshirish, davlat ta'lim standartlarini joriy etish, yangi avlod darsliklarini yaratish va ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlashga katta e'tibor qaratildi.[7] Shu jihatdan qaralganda, Kadrlar tayyorlash milliy dasturi Yangi O'zbekiston davridagi barcha ta'lim islohotlari uchun tarixiy, huquqiy va institutsional asos bo'lib xizmat qilmoqda.

2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi mamlakat rivojlanishining yangi bosqichini belgilab berdi. Ushbu strategiyaning g'oyaviy markazida **“inson qadri”** tamoyili turadi.[8] Bu esa, avvalo, malakali, zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiq bo'lgan kadrlarni tayyorlash masalasini ustuvor darajaga olib chiqadi. Farmonda ta'lim sifatini oshirish, ilm-fanni rivojlantirish, innovatsiyalarni keng joriy etish va yoshlarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha aniq vazifalar belgilangan.[9]

Taraqqiyot strategiyasi doirasida ta'limni iqtisodiyot va mehnat bozori ehtiyojlariga moslashtirish, amaliy kompetensiyalarga ega mutaxassislar tayyorlash, raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish, oliy ta'lim qamrovini kengaytirish va xalqaro standartlarni joriy etish kabi yo'nalishlar ilgari surildi.[10] Bularning barchasi aslida Kadrlar tayyorlash milliy dasturida belgilangan uzluksizlik, raqobatbardoshlik va shaxsga yo'naltirilganlik tamoyillarining zamonaviy davrdagi davomidir.

Ayniqsa, bugungi globallashuv va texnologik taraqqiyot sharoitida faqat diplomga ega mutaxassis emas, balki tanqidiy fikrlaydigan, innovatsion tafakkurga ega, raqamli muhitda samarali ishlay oladigan, moslashuvchan va tashabbuskor kadrlarni tayyorlash zarurati kuchaydi.[11] Shu ma'noda, Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi Kadrlar tayyorlash milliy dasturining mazmunini yangi davr talablari asosida boyitdi va uni sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqdi.

Yangi O'zbekiston sharoitida Kadrlar tayyorlash milliy dasturining amaliy ahamiyati bir necha yo'nalishda namoyon bo'ladi. Birinchidan, u ta'lim tizimini inson kapitalini rivojlantirishning asosiy vositasi sifatida ko'rish imkonini berdi. Bugungi islohotlarda

ham ta’lim va tarbiya masalalari davlat taraqqiyotining markaziy masalasi sifatida qaralmoqda.[12]

Ikkinchidan, dasturda ilgari surilgan **“ta’lim–fan–ishlab chiqarish” integratsiyasi** bugungi kunda yanada dolzarb tus olmoqda. Endilikda oliy ta’lim muassasalari, ilmiy markazlar va real sektor o’rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, talabalarni amaliyotga yaqinlashtirish, startaplar va innovatsion loyihalarni qo’llab-quvvatlash davlat siyosatining muhim yo’nalishlaridan biriga aylandi.[13] Bu esa kadrlar tayyorlashni nazariy emas, balki real ijtimoiy-iqtisodiy ehtiyojlarga xizmat qiladigan tizimga aylantirishga yordam bermoqda.

Uchinchidan, milliy dasturda pedagog va ilmiy-pedagog kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirish masalasi alohida o’rin egallagan edi.[14] Bugungi kunda ham ta’lim sifatini oshirishning hal qiluvchi sharti sifatida o’qituvchi shaxsiga, uning kasbiy mahorati va metodik tayyorgarligiga katta e’tibor qaratilmoqda. Chunki zamonaviy ta’limni zamonaviy pedagogsiz tasavvur qilib bo’lmaydi.

To’rtinchidan, dasturda shaxsni har tomonlama kamol toptirish g’oyasi ilgari surilgan bo’lsa, bugungi strategiyada bu yondashuv **“inson qadri”** konsepsiyasi orqali yanada chuqurlashtirilgan.[15] Endilikda kadr tayyorlash faqat kasbiy tayyorgarlik emas, balki fuqarolik pozitsiyasi, ma’naviy yetuklik, ijtimoiy mas’uliyat va milliy o’zlikni anglash bilan uyg’un holda qaralmoqda. Bu esa Yangi O’zbekistonni barpo etishda kadrlar tayyorlash tizimining nafaqat iqtisodiy, balki ma’naviy-sivilizatsion ahamiyatga ham ega ekanini ko’rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, Kadrlar tayyorlash milliy dasturi O’zbekiston ta’lim tizimi tarixida strategik burilish yasagan muhim hujjat bo’lib, u mustaqillik yillarida zamonaviy kadrlar tayyorlash tizimining konseptual asosini yaratdi.[16] Bugungi Yangi O’zbekiston taraqqiyot strategiyasi esa mazkur dasturda belgilangan tamoyillarni yangi tarixiy bosqich, yangi ijtimoiy-iqtisodiy sharoit va yangi global chaqiriqlar asosida davom ettirmoqda. Shu bois Kadrlar tayyorlash milliy dasturining o’rni bugungi kunda faqat tarixiy emas, balki amaliy va strategik ahamiyatga ham egadir. U Yangi O’zbekiston taraqqiyot strategiyasining inson kapitalini rivojlantirish, ta’lim sifatini oshirish, innovatsion tafakkurga ega raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlash kabi ustuvor vazifalarini amalga oshirishda mustahkam nazariy va institutsional poydevor bo’lib xizmat qilmoqda.[17] Demak, mamlakatning barqaror taraqqiyoti, xalqaro maydondagi raqobatbardoshligi va kelajak taraqqiyoti bevosita kadrlar tayyorlash tizimining sifatiga bog’liqdir.

Adabiyotlar ro’yhati:

1. O’zbekiston Respublikasining “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”, 1997-yil 29-avgust, 2-bet.
2. O’sha manba, 3–4-betlar.

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF–60-son Farmoni, 1–2-betlar.
4. O‘zbekiston Respublikasining “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”, 2-bet. O‘sha manba, 3-bet.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF–60-son Farmoni, 1-bet. O‘sha manba, 2-bet
6. Madatovich R. S., Maxamadiyevna S. D. The Role Of The System Of Education And Family Education In Forming Youth's World View //European Journal of Humanities and Educational Advancements. – T. 4. – №. 4. – C. 128-130
7. Madatovich R. S. The role of preschool education and family education in the raising of a healthy balanced generation //For Teachers. – 2024. – T. 57. – №. 4. – C. 520-523.

**UNIVERSITY
OF BUSINESS
AND SCIENCE**